

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15027770	IES A Sardiñeira	A Coruña	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Xeografía e historia	1º ESO	3	105

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	6
4.1. Concrecións metodolóxicas	24
4.2. Materiais e recursos didácticos	25
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	26
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	27
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	28
6. Medidas de atención á diversidade	30
7.1. Concreción dos elementos transversais	31
7.2. Actividades complementarias	32
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente cos seus indicadores de logro	33
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	35
9. Outros apartados	35

1. Introducción

O primeiro curso da ESO, iníciase coa introdución do alumnado nas metodoloxías da Xeografía e a Historia. Análizanse o clima, o cambio climático e a biodiversidade desde unha perspectiva integradora e holística, ligando a súa visión académica co enfoque ecolóxico e ambiental que desembocou na persecución dos Obxectivos de Desenvolvemento Sostible e ao desenvolvemento da conciencia ambiental.

O período histórico analizado neste curso abarca desde a orixe do ser humano ao fin da Antigüidade Tardía. O estudo de tan amplo e complexo espazo de tempo supón un inmenso reto docente, non só pola cantidade de contidos e destrezas referidos senón tamén pola conexión dos temas abordados coa realidade actual do alumnado. Por tanto contidos, habilidades e actividades a desenvolver, deberemos conectalos, mediante as estratexias docentes de ensino, co presente do alumnado en especial no que concierne ao compromiso cívico, a igualdade e a perspectiva de xénero. Á vez, achegarémonos a defensa e a conservación do patrimonio histórico e cultural, tan rico nesta longa etapa tanto en España, como en Galicia en particular. Por iso será fundamental abordar os contidos relacionados coa arte e o Patrimonio con especial énfase.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Buscar, seleccionar, tratar e organizar información sobre temas relevantes do presente e do pasado, usando criticamente fontes históricas e xeográficas, para adquirir coñecementos, elaborar e expresar contidos en varios formatos.	2-3	2	4	1-2	3-4	1	2-3	3
OBX2 - Indagar, argumentar e elaborar produtos propios sobre problemas xeográficos, históricos e sociais que resulten relevantes na actualidade, desde o local ao global, para desenvolver un pensamento crítico, respectuoso coas diferenzas, que contribúa á construción da propia identidade e a enriquecer o acervo común.	1-2			2		1-3	3	3
OBX3 - Coñecer os principais desafíos aos que se enfrontaron distintas sociedades ao longo do tempo, identificando as causas e consecuencias dos cambios producidos e os problemas aos que se enfrontan na actualidade, mediante o desenvolvemento de proxectos de investigación e o uso de fontes fiables, para realizar propostas que contribúan ao desenvolvemento sustentable.			3-4-5		3	3-4	1	1
OBX4 - Identificar e analizar os elementos da paisaxe e a súa articulación en sistemas complexos naturais, rurais e urbanos, así como a súa evolución no tempo, interpretando as causas das transformacións e valorando o grao de equilibrio existente nos distintos ecosistemas, para promover a súa conservación, mellora e uso sustentable.					2	1-2-3-4	1	

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX5 - Analizar de forma crítica formulacións históricas e xeográficas explicando a construción dos sistemas democráticos e os principios constitucionais que rexen a vida en comunidade, así como asumindo os deberes e dereitos propios do noso marco de convivencia, para promover a participación cidadá e a cohesión social.	5					1-2		1
OBX6 - Comprender os procesos xeográficos, históricos e culturais que conformaron a realidade multicultural na que vivimos, coñecendo e difundindo a historia e a cultura das minorías étnicas presentes no noso país, e valorando a achega dos movementos en defensa da igualdade e a inclusión, para reducir estereotipos, evitar calquera tipo de discriminación e violencia, e recoñecer a riqueza da diversidade.	5				3	1-2-3		1
OBX7 - Identificar os fundamentos que sosteñen as diversas identidades propias e as alleas, a través do coñecemento e posta en valor do patrimonio material e inmaterial que compartimos para conservalo e respectar os sentimentos de pertenza, así como para favorecer procesos que contribúan á cohesión e solidariedade territorial no tocante aos valores do europeísmo e da Declaración Universal dos Dereitos Humanos.		3			1	1-2-3		1
OBX8 - Tomar conciencia do papel dos ciclos demográficos, o ciclo vital, as formas de vida e as relacións interxeracionais e de dependencia na sociedade actual e a súa evolución ao longo do tempo, analizándoas de forma crítica, para promover alternativas saudables, sustentables, enriquecedoras e respectuosas coa dignidade humana e o compromiso coa sociedade e a contorna.			5	4	2-5	1-2-3		
OBX9 - Coñecer e valorar a importancia da seguridade integral cidadá na cultura de convivencia nacional e internacional, recoñecendo a contribución do Estado, as súas institucións e outras entidades sociais á cidadanía global, á paz, á cooperación internacional e ao desenvolvemento sustentable, para promover a consecución dun mundo máis seguro, solidario, sustentable e xusto.	2					1-2-3-4	1	1

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	A tecnoloxía e o estudo xeográfico da Terra	Universo, Terra, Mapas, Localización e Xeolocalización, Fusos Horarios.	10	10	X		
2	O relevo terrestre e a súa influencia nas poboacións	Placas tectónicas, pregamentos e fallas, Erosión Interna, Erosión Externa.	10	10	X		
3	O desafío do cambio climático	Climas Fríos, Temperados e Cálidos. Climas da Península Ibérica e de Galicia. Riscos e Problemas Climáticos do pasado, presente e futuro.	10	9	X		
4	O aproveitamento responsable das augas do planeta	Importancia das augas no planeta, augas mariñas, ríos outras augas continentais	5	10	X		
5	As relacións entre as paisaxes da Terra e as persoas	Diferentes paisaxes e ambientes segundo zonas climáticas da Terra, España e Galiza. Recursos e actividade humana sobre o medio.	5	9		X	
6	Un estudo xeográfico: o medio físico dos continentes	Relevo e augas de Eruoap, Áfirca, América, Asia, Oceanía e Antártida	10	9		X	
7	Coñecer a nosa contorna para conservar o seu medio natural	Relevo, costas, clima, auga e paisaxes naturais de España e Galiza.	5	7		X	
8	A Prehistoria. O punto de partida da humanidade	Prehistoria e Neolítico. Economía, Sociedade, Cultura, Arte e formas de vida.	10	8		X	
9	O nacemento da escritura. As primeiras civilizacións.	Primeiras Civilizacións: Civilizacións Fluviais. Mesopotamia. Economía, Sociedade, Cultura, Arte e formas de vida. Historia, Arte, Cultura, Economía, Sociedade, Ciencia e Vida en Mesopotamia e no Exipto Antigo.	10	9			X
10	A civilización grega. A orixe da democracia.	Historia, Arte, Economía, Sociedade, Cultura, Filosofía, Ciencia e Vida na Grecia Antiga. Legado Occidental. Gregos na Península Ibérica.	10	8			X
11	A civilización romana. Un imperio mundial	Historia, Arte, Cultura, Economía, Sociedade, Filosofía, Ciencia e Vida na Roma Antiga. Legado Occidental. Romanos na Península Ibérica. Arte, Filosofía, Ciencia, Cultura e formas de expresión e vida das diferentes culturas da Antigüidade ata a Idade Media.	10	8			X
12	Hispania na aintigüidade. Un mosaico cultural	Historia, Arte, Cultura, Economía, Sociedade, Filosofía, Ciencia e Vida na Península Ibérica coa creación da Hispania Romana.	5	8			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	A tecnoloxía e o estudo xeográfico da Terra	10

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Incorporar e utilizar adecuadamente termos, conceptos e acontecementos relacionados coa xeografía, a historia e outras disciplinas das ciencias sociais, a través de intervencións orais, textos escritos e outros produtos, mostrando formulacións orixinais e propostas creativas.	É quen de empregar terminoloxía xeográfica na interpretación de fontes cartográficas	PE	80
CA1.6 - Representar adecuadamente información xeográfica a través de diversas formas de representación gráfica, cartográfica e visual.	Sabe elaborar planos e mapas simples.	TI	20
CA1.7 - Interpretar a contorna desde unha perspectiva sistémica e integradora, a través do concepto de paisaxe, identificando os seus principais elementos e as interrelacións existentes.	Sabe situar nun mapa as coordenadas xeográficas		
CA2.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	É capaz de expor a información básica contida nun mapa		
CA3.3 - Argumentar a necesidade de accións de defensa, protección, conservación e mellora da contorna natural, rural e urbano a través de propostas e iniciativas que reflectan compromisos e condutas en favor da sustentabilidade e da repartición xusta e solidaria dos recursos.	Coñece varias accións de defensa da contorna		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Localización espacial: representación do espazo, orientación e escalas. Utilización de recursos dixitais e interpretación e elaboración de mapas, esquemas, imaxes e representacións gráficas. Tecnoloxías da información xeográfica (TIX). - Tecnoloxías da información. Manexo e utilización de dispositivos, aplicacións informáticas e plataformas dixitais. Procura, tratamento da información e elaboración de coñecemento. Uso seguro das redes de comunicación. Lectura crítica de información. - Sociedade do coñecemento. Introducción aos obxectivos e estratexias das Ciencias Sociais e ao uso dos seus procedementos, termos e conceptos. Uso de plataformas dixitais. - Métodos básicos de investigación para a construción do coñecemento da Xeografía e a Historia. Metodoloxías do pensamento xeográfico e do pensamento histórico. - Conciencia ambiental. Respeto, protección e coidado dos seres vivos e do planeta.

UD	Título da UD	Duración
2	O relevo terrestre e a súa influencia nas poboacións	10

Cráterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Incorporar e utilizar adecuadamente termos, conceptos e acontecementos relacionados coa xeografía, a historia e outras disciplinas das ciencias sociais, a través de intervencións orais, textos escritos e outros produtos, mostrando formulacións orixinais e propostas creativas.	Coñece os principais elementos do relevo.	PE	80
CA1.7 - Interpretar a contorna desde unha perspectiva sistémica e integradora, a través do concepto de paisaxe, identificando os seus principais elementos e as interrelacións existentes.	Sabe elaborar un esquema sobre pregamentos, fallas e volcáns.		
CA2.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Coñece as consecuencias dos fenómenos naturais (placas tectónicas, fallas, terremotos e volcáns).	TI	20
CA3.3 - Argumentar a necesidade de accións de defensa, protección, conservación e mellora da contorna natural, rural e urbano a través de propostas e iniciativas que reflectan compromisos e condutas en favor da sustentabilidade e da repartición xusta e solidaria dos recursos.	Coñece dúas accións de defensa da contorna		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Emerxencia climática: elementos e factores que condicionan o clima e o impacto das actividades humanas. Métodos de recollida de datos meteorolóxicos e interpretación de gráficos. Riscos e catástrofes climáticas no presente, no pasado e no futuro. Vulnerabilidade, prevención e resiliencia da poboación ante as catástrofes naturais e os efectos do cambio climático. - Tecnoloxías da información. Manexo e utilización de dispositivos, aplicacións informáticas e plataformas dixitais. Procura, tratamento da información e elaboración de coñecemento. Uso seguro das redes de comunicación. Lectura crítica de información. - Métodos básicos de investigación para a construción do coñecemento da Xeografía e a Historia. Metodoloxías do pensamento xeográfico e do pensamento histórico. - Conciencia ambiental. Respeto, protección e coidado dos seres vivos e do planeta.

UD	Título da UD	Duración
3	O desafío do cambio climático	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Identificar, valorar e mostrar interese polos principais problemas que lle afectan á sociedade, adoptando unha posición crítica e proactiva cara a eles.	Coñece as diferentes zonas climáticas da Terra e as súas variantes. Sabe situar os climas sobre mapas.	PE	80
CA3.1 - Identificar, valorar e mostrar interese polos principais problemas que lle afectan á sociedade, adoptando unha posición crítica e proactiva cara a eles.	Coñece varios efectos actuais da emerxencia climática		
CA1.4 - Adquirir e construír coñecemento relevante do mundo actual e da historia, a través de procesos inductivos, da investigación e do traballo por proxectos, retos ou problemas, mediante a elaboración de produtos que reflectan a comprensión dos fenómenos e problemas abordados.	Elabora documentos sobre os efectos do cambio climático a partir de fontes	TI	20
CA1.5 - Identificar os principais problemas, retos e desafíos aos que se enfrontou a humanidade ao longo da historia, os cambios producidos, as súas causas e consecuencias, así como os que, na actualidade, debemos formular e resolver arredor dos Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable.	Propón medidas para paliar a emerxencia climática		
CA1.8 - Contribuír á consecución dun mundo máis seguro, xusto, solidario e sustentable, a través da análise dos principais conflitos do presente e o recoñecemento das institucións do Estado, e das asociacións civís que garanten a seguridade integral e a convivencia social, así como dos compromisos internacionais do noso país en favor da paz, a seguridade, a cooperación, a sustentabilidade, os valores democráticos e os Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable.	Coñece algunha das medidas implementadas polo Estado para paliar a emerxencia climática		
CA2.3 - Argumentar de forma crítica sobre problemas de actualidade a través de coñecementos históricos, contrastando e valorando fontes diversas.	Coñece o concepto de cambio climático		
CA3.2 - Elaborar xuízos argumentados, respectando as opinións dos demais e enriquecendo o acervo común no contexto do mundo actual, dos seus retos e conflitos, e desde unha perspectiva sistémica e global, a través da elaboración de xuízos propios, críticos e argumentados, e o respecto ás opinións dos demais.	Participa de forma activa e argumentada en debates orais cos seus compañeiros		
CA3.3 - Argumentar a necesidade de accións de defensa, protección, conservación e mellora da contorna natural, rural e urbano a través de propostas e iniciativas que reflectan compromisos e condutas en favor da sustentabilidade e da repartición xusta e solidaria dos recursos.	Propón medidas de alcance persoal para paliar a emerxencia climática		
CA3.8 - Relacionar os cambios nos estilos de vida tradicional e contrastalos cos que son saudables e sustentables na contorna, a través de comportamentos respectuosos coa propia saúde, coa dos demais e cos outros seres vivos, tomando conciencia da importancia de promover o propio desenvolvemento persoal.	Participa na elaboración do mapa climático con exemplos de cidades e climogramas.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Emerxencia climática: elementos e factores que condicionan o clima e o impacto das actividades humanas. Métodos de recollida de datos meteorolóxicos e interpretación de gráficos. Riscos e catástrofes climáticas no presente, no pasado e no futuro. Vulnerabilidade, prevención e resiliencia da poboación ante as catástrofes naturais e os efectos do cambio climático. - Tecnoloxías da información. Manexo e utilización de dispositivos, aplicacións informáticas e plataformas dixitais. Procura, tratamento da información e elaboración de coñecemento. Uso seguro das redes de comunicación. Lectura crítica de información. - Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable. A visión dos dilemas do mundo actual, punto de partida para o pensamento crítico e o desenvolvemento de xuízos propios. - Métodos básicos de investigación para a construción do coñecemento da Xeografía e a Historia. Metodoloxías do pensamento xeográfico e do pensamento histórico. - Conciencia ambiental. Respecto, protección e coidado dos seres vivos e do planeta.

UD	Título da UD	Duración
4	O aproveitamento responsable das augas do planeta	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.7 - Interpretar a contorna desde unha perspectiva sistémica e integradora, a través do concepto de paisaxe, identificando os seus principais elementos e as interrelacións existentes.	Identifica os principais elementos dos distintos medios acuáticos	PE	80
CA1.3 - Incorporar e utilizar adecuadamente termos, conceptos e acontecementos relacionados coa xeografía, a historia e outras disciplinas das ciencias sociais, a través de intervencións orais, textos escritos e outros produtos, mostrando formulacións orixinais e propostas creativas.	Emprega terminoloxía xeográfica na descripción dos medios acuáticos	TI	20
CA2.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	É capaz de elaborar un esquema relacionando os tipos de augas no planeta		
CA3.1 - Identificar, valorar e mostrar interese polos principais problemas que lle afectan á sociedade, adoptando unha posición crítica e proactiva cara a eles.	Valorar o consumo responsable da auga: ben escaso.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Biodiversidade. Dinámicas e ameazas dos ecosistemas planetarios. Formas e procesos de modificación da superficie terrestre. A influencia humana na alteración dos ecosistemas no pasado e na actualidade. Conservación

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - e mellora da contorna local e global. Riqueza e valor patrimonial de España e Galicia. - Tecnoloxías da información. Manexo e utilización de dispositivos, aplicacións informáticas e plataformas dixitais. Procura, tratamento da información e elaboración de coñecemento. Uso seguro das redes de comunicación. Lectura crítica de información. - Métodos básicos de investigación para a construción do coñecemento da Xeografía e a Historia. Metodoloxías do pensamento xeográfico e do pensamento histórico. - Conciencia ambiental. Respecto, protección e coidado dos seres vivos e do planeta. - Seguridade viaria e mobilidade segura, saudable e sustentable. O espazo público.

UD	Título da UD	Duración
5	As relacións entre as paisaxes da Terra e as persoas	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Identificar, valorar e mostrar interese polos principais problemas que lle afectan á sociedade, adoptando unha posición crítica e proactiva cara a eles.	Identifica as diferentes paisaxes da Terra e as sitúa sobre o mapa	PE	80
CA3.3 - Argumentar a necesidade de accións de defensa, protección, conservación e mellora da contorna natural, rural e urbano a través de propostas e iniciativas que reflectan compromisos e condutas en favor da sustentabilidade e da repartición xusta e solidaria dos recursos.	Define de forma persoal os problemas e as solucións adecuadas a cada paisaxe bioclimática		
CA1.5 - Identificar os principais problemas, retos e desafíos aos que se enfrontou a humanidade ao longo da historia, os cambios producidos, as súas causas e consecuencias, así como os que, na actualidade, debemos formular e resolver arredor dos Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable.	Propón medidas concretas para paliar os efectos do impacto humano sobre o medio natural	TI	20
CA1.7 - Interpretar a contorna desde unha perspectiva sistémica e integradora, a través do concepto de paisaxe, identificando os seus principais elementos e as interrelacións existentes.	Coñece as paisaxes próximas da contorna		
CA1.8 - Contribuír á consecución dun mundo máis seguro, xusto, solidario e sustentable, a través da análise dos principais conflitos do presente e o recoñecemento das institucións do Estado, e das asociacións civís que garanten a seguridade integral e a convivencia social, así como dos compromisos internacionais do noso país en favor da paz, a seguridade, a cooperación, a sustentabilidade, os valores democráticos e os Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable.	Coñece varias medidas de protección da paisaxe implementadas polo Estado		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Elaboración de táboa comparativa dos diferentes tipos de paisaxe		
CA3.2 - Elaborar xuízos argumentados, respectando as opinións dos demais e enriquecendo o acervo común no contexto do mundo actual, dos seus retos e conflitos, e desde unha perspectiva sistémica e global, a través da elaboración de xuízos propios, críticos e argumentados, e o respecto ás opinións dos demais.	Participa de xeito activo e crítico en debates orais cos seus compañeiros		
CA3.8 - Relacionar os cambios nos estilos de vida tradicional e contrastalos cos que son saudables e sustentables na contorna, a través de comportamentos respectuosos coa propia saúde, coa dos demais e cos outros seres vivos, tomando conciencia da importancia de promover o propio desenvolvemento persoal.	Participa na elaboración dun mapa bioclimático		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Biodiversidade. Dinámicas e ameazas dos ecosistemas planetarios. Formas e procesos de modificación da superficie terrestre. A influencia humana na alteración dos ecosistemas no pasado e na actualidade. Conservación e mellora da contorna local e global. Riqueza e valor patrimonial de España e Galicia. - Tecnoloxías da información. Manexo e utilización de dispositivos, aplicacións informáticas e plataformas dixitais. Procura, tratamento da información e elaboración de coñecemento. Uso seguro das redes de comunicación. Lectura crítica de información. - Métodos básicos de investigación para a construción do coñecemento da Xeografía e a Historia. Metodoloxías do pensamento xeográfico e do pensamento histórico. - Interpretación do territorio e da paisaxe. A cidade e o mundo rural ao longo da historia: polis, urbes, cidades, vilas e aldeas. A pegada humana e a protección do patrimonio ambiental, histórico, artístico e cultural. - Conciencia ambiental. Respeto, protección e coidado dos seres vivos e do planeta.

UD	Título da UD	Duración
6	Un estudo xeográfico: o medio físico dos continentes	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
--------------------------------	-------------------------------	-----------	----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Coñece o medio físico dos diferentes continentes e o distingue en mapas	PE	80
CA1.6 - Representar adecuadamente información xeográfica a través de diversas formas de representación gráfica, cartográfica e visual.	Identifica e representa en mapas os diferentes continentes da Terra		
CA1.2 - Identificar, valorar e mostrar interese polos principais problemas que lle afectan á sociedade, adoptando unha posición crítica e proactiva cara a eles.	Expresión persoal da valoración do medio de cada continente	TI	20
CA1.5 - Identificar os principais problemas, retos e desafíos aos que se enfrontou a humanidade ao longo da historia, os cambios producidos, as súas causas e consecuencias, así como os que, na actualidade, debemos formular e resolver arredor dos Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable.	Elaboración dunha listaxe de medidas para e mellora do desenvolvemento sustentable		
CA1.7 - Interpretar a contorna desde unha perspectiva sistémica e integradora, a través do concepto de paisaxe, identificando os seus principais elementos e as interrelacións existentes.	Identifica os diferentes tipos de paisaxe dos continentes		
CA1.8 - Contribuír á consecución dun mundo máis seguro, xusto, solidario e sustentable, a través da análise dos principais conflitos do presente e o recoñecemento das institucións do Estado, e das asociacións civís que garanten a seguridade integral e a convivencia social, así como dos compromisos internacionais do noso país en favor da paz, a seguridade, a cooperación, a sustentabilidade, os valores democráticos e os Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable.	Expresión oral a favor dos compromisos de seguridade e sustentabilidade		
CA2.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Elaborar un cadro comparativo cos problemas climáticos de cada continente		
CA3.3 - Argumentar a necesidade de accións de defensa, protección, conservación e mellora da contorna natural, rural e urbano a través de propostas e iniciativas que reflectan compromisos e condutas en favor da sustentabilidade e da repartición xusta e solidaria dos recursos.	Elaboración de medidas de protección e conservación para a sustentabilidade do medio nos diferentes continentes		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

Localización espacial: representación do espazo, orientación e escalas. Utilización de recursos dixitais e interpretación e elaboración de mapas, esquemas, imaxes e representacións gráficas. Tecnoloxías da información

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - xeográfica (TIX). - Emerxencia climática: elementos e factores que condicionan o clima e o impacto das actividades humanas. Métodos de recollida de datos meteorolóxicos e interpretación de gráficos. Riscos e catástrofes climáticas no presente, no pasado e no futuro. Vulnerabilidade, prevención e resiliencia da poboación ante as catástrofes naturais e os efectos do cambio climático. - Biodiversidade. Dinámicas e ameazas dos ecosistemas planetarios. Formas e procesos de modificación da superficie terrestre. A influencia humana na alteración dos ecosistemas no pasado e na actualidade. Conservación e mellora da contorna local e global. Riqueza e valor patrimonial de España e Galicia. - Tecnoloxías da información. Manexo e utilización de dispositivos, aplicacións informáticas e plataformas dixitais. Procura, tratamento da información e elaboración de coñecemento. Uso seguro das redes de comunicación. Lectura crítica de información. - Sociedade do coñecemento. Introducción aos obxectivos e estratexias das Ciencias Sociais e ao uso dos seus procedementos, termos e conceptos. Uso de plataformas dixitais. - Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable. A visión dos dilemas do mundo actual, punto de partida para o pensamento crítico e o desenvolvemento de xuízos propios. - Métodos básicos de investigación para a construción do coñecemento da Xeografía e a Historia. Metodoloxías do pensamento xeográfico e do pensamento histórico. - Conciencia ambiental. Respetto, protección e coidado dos seres vivos e do planeta.

UD	Título da UD	Duración
7	Coñecer a nosa contorna para conservar o seu medio natural	7

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Descrición e relación do relevo, clima, paisaxe e xestión da contorna en España e Galicia	PE	80
CA1.6 - Representar adecuadamente información xeográfica a través de diversas formas de representación gráfica, cartográfica e visual.	Identificación en mapas do clima, paisaxe e relevo de España e Galiza		
CA2.5 - Representar adecuadamente información histórica a través de diversas formas de representación gráfica, cartográfica e visual.	Información sobre o noso medio dende a Revolución Industrial e as súas consecuencias sobre o medio.		
CA2.6 - Identificar, interpretar e analizar os mecanismos que regularon a convivencia e a vida en común ao longo da historia, desde a orixe da sociedade ás distintas civilizacións que se foron sucedendo, sinalando os principais modelos de organización social, política, económica e relixiosa que se foron xestando.	O impacto socioeconómico do ser humano no medio.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.8 - Relacionar os cambios nos estilos de vida tradicional e contrastalos cos que son saudables e sustentables na contorna, a través de comportamentos respectuosos coa propia saúde, coa dos demais e cos outros seres vivos, tomando conciencia da importancia de promover o propio desenvolvemento persoal.	Comparativa entre o modo de vida rural e urbano.		
CA1.2 - Identificar, valorar e mostrar interese polos principais problemas que lle afectan á sociedade, adoptando unha posición crítica e proactiva cara a eles.	Expresión oral favorable á protección do medio en España e Galiza		
CA1.5 - Identificar os principais problemas, retos e desafíos aos que se enfrontou a humanidade ao longo da historia, os cambios producidos, as súas causas e consecuencias, así como os que, na actualidade, debemos formular e resolver arredor dos Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable.	Creación dunha listaxe dos desafíos do clima e da paisaxe en España e Galiza		
CA1.7 - Interpretar a contorna desde unha perspectiva sistémica e integradora, a través do concepto de paisaxe, identificando os seus principais elementos e as interrelacións existentes.	Coñecemento dos elementos da paisaxe de España e Galiza		
CA1.8 - Contribuír á consecución dun mundo máis seguro, xusto, solidario e sustentable, a través da análise dos principais conflitos do presente e o recoñecemento das institucións do Estado, e das asociacións civís que garanten a seguridade integral e a convivencia social, así como dos compromisos internacionais do noso país en favor da paz, a seguridade, a cooperación, a sustentabilidade, os valores democráticos e os Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable.	Elaboración de imaxes relativas á sustentabilidade en España e Galiza	TI	20
CA2.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Creación de táboa comparativa dos climas de España e de Galiza		
CA3.1 - Identificar, valorar e mostrar interese polos principais problemas que lle afectan á sociedade, adoptando unha posición crítica e proactiva cara a eles.	Actitude crítica cara os cambios sociais.		
CA3.3 - Argumentar a necesidade de accións de defensa, protección, conservación e mellora da contorna natural, rural e urbano a través de propostas e iniciativas que reflectan compromisos e condutas en favor da sustentabilidade e da repartición xusta e solidaria dos recursos.	Elaboración dun decálogo de boas accións no medio rural e urbano en España e Galiza		
CA3.5 - Valorar a diversidade social e cultural, argumentando e intervindo en favor da inclusión, así como rexeitando e actuando en contra de calquera actitude ou comportamento discriminatorio baseado en estereotipos.	Conciencia sobre a convivencia e a igualdade.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Localización espacial: representación do espazo, orientación e escalas. Utilización de recursos dixitais e interpretación e elaboración de mapas, esquemas, imaxes e representacións gráficas. Tecnoloxías da información xeográfica (TIX). - Biodiversidade. Dinámicas e ameazas dos ecosistemas planetarios. Formas e procesos de modificación da superficie terrestre. A influencia humana na alteración dos ecosistemas no pasado e na actualidade. Conservación e mellora da contorna local e global. Riqueza e valor patrimonial de España e Galicia. - Tecnoloxías da información. Manexo e utilización de dispositivos, aplicacións informáticas e plataformas dixitais. Procura, tratamento da información e elaboración de coñecemento. Uso seguro das redes de comunicación. Lectura crítica de información. - Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable. A visión dos dilemas do mundo actual, punto de partida para o pensamento crítico e o desenvolvemento de xuízos propios. - Métodos básicos de investigación para a construción do coñecemento da Xeografía e a Historia. Metodoloxías do pensamento xeográfico e do pensamento histórico. - Conciencia ambiental. Respecto, protección e coidado dos seres vivos e do planeta. - Seguridade viaria e mobilidade segura, saudable e sustentable. O espazo público.

UD	Título da UD	Duración
8	A Prehistoria. O punto de partida da humanidade	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Coñecemento do proceso de evolución humana e das primeiras culturas da Prehistoria e do Neolítico	PE	80
CA2.5 - Representar adecuadamente información histórica a través de diversas formas de representación gráfica, cartográfica e visual.	Coñecemento dos contidos históricos a través de mapas, gráficos, imaxes e textos		
CA2.6 - Identificar, interpretar e analizar os mecanismos que regularon a convivencia e a vida en común ao longo da historia, desde a orixe da sociedade ás distintas civilizacións que se foron sucedendo, sinalando os principais modelos de organización social, política, económica e relixiosa que se foron xestando.	Aprendizaxe da sociedade, da cultura, da economía, da política e das crenzas da etapa histórica		
CA2.8 - Relacionar as culturas e civilizacións que se desenvolveron ao longo da historia antiga, coas diversas identidades colectivas que se foron construindo ata a actualidade, reflexionando sobre os múltiples significados que adoptan e as achegas de cada unha delas á cultura humana universal.	Análise do legado do noso pasado a través de documentos.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Creación de táboa comparativa do Paleolítico e do Neolítico	TI	20
CA2.2 - Contrastar e argumentar sobre temas e acontecementos da Prehistoria e a Idade Antiga, localizando e analizando de forma crítica fontes primarias e secundarias como probas históricas.	Análise de documentos históricos		
CA2.3 - Argumentar de forma crítica sobre problemas de actualidade a través de coñecementos históricos, contrastando e valorando fontes diversas.	Contraste de fontes históricas respecto á Prehistoria e o Neolítico		
CA2.7 - Situar o nacemento e desenvolvemento de distintas civilizacións e situalas no espazo e no tempo, integrando os elementos históricos, culturais, institucionais e relixiosos que as conformaron, explicando a realidade multicultural xerada ao longo do tempo e identificando as súas achegas máis relevantes á cultura universal.	Realización de liña do tempo		
CA3.6 - Argumentar e intervir sobre a igualdade real de homes e mulleres actuando en contra de calquera actitude e comportamento discriminatorio por razón de xénero.	Elaboración dun documento sobre a situación da muller na Prehistoria e no Neolítico		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Localización espacial: representación do espazo, orientación e escalas. Utilización de recursos dixitais e interpretación e elaboración de mapas, esquemas, imaxes e representacións gráficas. Tecnoloxías da información xeográfica (TIX). - Tecnoloxías da información. Manexo e utilización de dispositivos, aplicacións informáticas e plataformas dixitais. Procura, tratamento da información e elaboración de coñecemento. Uso seguro das redes de comunicación. Lectura crítica de información. - Métodos básicos de investigación para a construción do coñecemento da Xeografía e a Historia. Metodoloxías do pensamento xeográfico e do pensamento histórico. - As fontes históricas e arqueolóxicas como base para a construción do coñecemento histórico. Obxectos e artefactos como fonte para a historia e o legado material. O significado dos arquivos, bibliotecas e museos e do legado histórico e cultural como patrimonio colectivo. - Análise interdisciplinar da orixe do ser humano e do nacemento da sociedade. Grandes migracións humanas e o nacemento das primeiras culturas. - Condicionantes xeográficos e interpretacións históricas do xurdimento das civilizacións. As grandes rutas comerciais e as estratexias polo control dos recursos: talasocracias e imperios, conquista e colonización. - Complexidade social e nacemento da autoridade. Desigualdade social e disputa polo poder na Prehistoria e a Antigüidade. O caso galego desde a sociedade castrexa ao reino suevo. - As persoas invisibilizadas da historia: mulleres, escravos e estranxeiros. Marxinación, segregación, control e submisión na historia da humanidade. Personaxes femininos na historia. A resistencia á opresión. - A organización política do ser humano e as formulacións estatais no mundo antigo: democracias, repúblicas, imperios e reinos. Evolución da teoría do poder. - O papel da relixión na organización social, a lexitimización do poder e a formación de identidades: politeísmo,

Contidos

- monoteísmo e o xurdimento das grandes relixións.
- A transformación humana do territorio e a distribución desigual dos recursos e do traballo. Evolución dos sistemas económicos, dos ciclos demográficos, dos modos de vida e dos modelos de organización social. A loita pola supervivencia e o status social na Prehistoria e na Antigüidade.
- Interpretación do territorio e da paisaxe. A cidade e o mundo rural ao longo da historia: polis, urbes, cidades, vilas e aldeas. A pegada humana e a protección do patrimonio ambiental, histórico, artístico e cultural.
- Alteridade: respecto e aceptación «do outro». Comportamentos non discriminatorios e contrarios a calquera actitude diferenciadora e segregadora.

UD	Título da UD	Duración
9	O nacemento da escritura. As primeiras civilizacións.	9

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Comprensión da etapa histórica e creación das primeiras civilizacións fluviais e outras, Mesopotamia e Exipto	PE	80
CA2.5 - Representar adecuadamente información histórica a través de diversas formas de representación gráfica, cartográfica e visual.	Descrición e análise de documentos históricos		
CA2.6 - Identificar, interpretar e analizar os mecanismos que regularon a convivencia e a vida en común ao longo da historia, desde a orixe da sociedade ás distintas civilizacións que se foron sucedendo, sinalando os principais modelos de organización social, política, económica e relixiosa que se foron xestando.	Coñecer o desenvolvemento e convivencia dos grupos sociais.		
CA2.7 - Situar o nacemento e desenvolvemento de distintas civilizacións e situalas no espazo e no tempo, integrando os elementos históricos, culturais, institucionais e relixiosos que as conformaron, explicando a realidade multicultural xerada ao longo do tempo e identificando as súas achegas máis relevantes á cultura universal.	Comparación dos elementos culturais, sociais, políticos, relixiosos e económicos das civilizacións fluviais, Mesopotamia e Exipto	TI	20
CA2.2 - Contrastar e argumentar sobre temas e acontecementos da Prehistoria e a Idade Antiga, localizando e analizando de forma crítica fontes primarias e secundarias como probas históricas.	Comentario de documentos históricos sobre Mesopotamia e Exipto		
CA2.3 - Argumentar de forma crítica sobre problemas de actualidade a través de coñecementos históricos, contrastando e valorando fontes diversas.	Explicación oral sobre a comparación histórica do Neolítico, Mesopotamia e Exipto coas sociedade actual		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.8 - Relacionar as culturas e civilizacións que se desenvolveron ao longo da historia antiga, coas diversas identidades colectivas que se foron construindo ata a actualidade, reflexionando sobre os múltiples significados que adoptan e as achegas de cada unha delas á cultura humana universal.	Explicación dos elementos de Mesopotamia e Exipto que quedaron na civilización occidental		
CA3.5 - Valorar a diversidade social e cultural, argumentando e intervindo en favor da inclusión, así como rexeitando e actuando en contra de calquera actitude ou comportamento discriminatorio baseado en estereotipos.	Elaboración de documentos que indiquen as diferencias sociais e de xénero nas primeiras civilizacións, Mesopotamia e Exipto		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Tecnoloxías da información. Manexo e utilización de dispositivos, aplicacións informáticas e plataformas dixitais. Procura, tratamento da información e elaboración de coñecemento. Uso seguro das redes de comunicación. Lectura crítica de información. - Condicionantes xeográficos e interpretacións históricas do xurdimento das civilizacións. As grandes rutas comerciais e as estratexias polo control dos recursos: talasocracias e imperios, conquista e colonización. - Violencia e conflitos armados. O crecemento dos exércitos e a evolución do armamento desde os hoplitas. Os civís durante as guerras. - Complexidade social e nacemento da autoridade. Desigualdade social e disputa polo poder na Prehistoria e a Antigüidade. O caso galego desde a sociedade castrexa ao reino suevo. - As persoas invisibilizadas da historia: mulleres, escravos e estranxeiros. Marxinación, segregación, control e submisión na historia da humanidade. Personaxes femininos na historia. A resistencia á opresión. - A organización política do ser humano e as formulacións estatais no mundo antigo: democracias, repúblicas, imperios e reinos. Evolución da teoría do poder. - As raíces clásicas da cultura occidental. A construción das identidades culturais, da idea de Europa, e do eurocentrismo, a través do pensamento e da arte. A influencia das civilizacións xudía e islámica na cultura europea. - O papel da relixión na organización social, a lexitimización do poder e a formación de identidades: politeísmo, monoteísmo e o xurdimento das grandes relixións. - A transformación humana do territorio e a distribución desigual dos recursos e do traballo. Evolución dos sistemas económicos, dos ciclos demográficos, dos modos de vida e dos modelos de organización social. A loita pola supervivencia e o status social na Prehistoria e na Antigüidade. - Interpretación do territorio e da paisaxe. A cidade e o mundo rural ao longo da historia: polis, urbes, cidades, vilas e aldeas. A pegada humana e a protección do patrimonio ambiental, histórico, artístico e cultural. - España e Galicia no tempo e a súa conexión cos grandes procesos da historia da humanidade. O legado histórico e o acervo cultural na formación das identidades colectivas. - Alteridade: respecto e aceptación «do outro». Comportamentos non discriminatorios e contrarios a calquera actitude diferenciadora e segregadora.

UD	Título da UD	Duración
10	A civilización grega. A orixe da democracia.	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Coñecemento da etapa histórica da Grecia Antiga e da Hélade	PE	80
CA1.4 - Adquirir e construír coñecemento relevante do mundo actual e da historia, a través de procesos indutivos, da investigación e do traballo por proxectos, retos ou problemas, mediante a elaboración de produtos que reflictan a comprensión dos fenómenos e problemas abordados.	Análise de documentos históricos		
CA2.6 - Identificar, interpretar e analizar os mecanismos que regularon a convivencia e a vida en común ao longo da historia, desde a orixe da sociedade ás distintas civilizacións que se foron sucedendo, sinalando os principais modelos de organización social, política, económica e relixiosa que se foron xestando.	Explicación da sociedade, cultura, política, relixión e economía da Grecia Antiga e da Hélade		
CA1.8 - Contribuír á consecución dun mundo máis seguro, xusto, solidario e sustentable, a través da análise dos principais conflitos do presente e o recoñecemento das institucións do Estado, e das asociacións civís que garanten a seguridade integral e a convivencia social, así como dos compromisos internacionais do noso país en favor da paz, a seguridade, a cooperación, a sustentabilidade, os valores democráticos e os Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable.	Elaboración dun esquema explicativo sobre a convivencia e a paz na Grecia Antiga	TI	20
CA2.2 - Contrastar e argumentar sobre temas e acontecementos da Prehistoria e a Idade Antiga, localizando e analizando de forma crítica fontes primarias e secundarias como probas históricas.	Relacionar as diferentes etapas da Grecia Antiga cos seus documentos		
CA2.3 - Argumentar de forma crítica sobre problemas de actualidade a través de coñecementos históricos, contrastando e valorando fontes diversas.	Expresión oral que explique os problemas da antigüidade grega cos da actualidade		
CA2.4 - Identificar e interpretar a conexión de España e Galicia cos grandes procesos históricos da época antiga, valorando o que supuxeron para a súa evolución e sinalando as achegas dos seus habitantes ao longo da historia.	Explicación da influencia grega en España e Galiza		
CA2.5 - Representar adecuadamente información histórica a través de diversas formas de representación gráfica, cartográfica e visual.	Indicación dos sucesos da Grecia Antiga en diferentes mapas e gráficos		
CA2.7 - Situar o nacemento e desenvolvemento de distintas civilizacións e situalas no espazo e no tempo, integrando os elementos históricos, culturais, institucionais e relixiosos que as conformaron, explicando a realidade multicultural xerada ao longo do tempo e identificando as súas achegas máis relevantes á cultura universal.	Creación da liña do tempo		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.8 - Relacionar as culturas e civilizacións que se desenvolveron ao longo da historia antiga, coas diversas identidades colectivas que se foron construindo ata a actualidade, reflexionando sobre os múltiples significados que adoptan e as achegas de cada unha delas á cultura humana universal.	Elaboración dunha listaxe da contribución da Grecia Antiga á civilización occidental		
CA3.4 - Mostrar actitudes pacíficas e respectuosas e asumir as normas como marco necesario para a convivencia, demostrando capacidade crítica e identificando e respondendo de maneira asertiva ante as situacións de inxustiza e desigualdade.	Expresión oral cara o pacifismo		
CA3.6 - Argumentar e intervir sobre a igualdade real de homes e mulleres actuando en contra de calquera actitude e comportamento discriminatorio por razón de xénero.	Creación dun documento onde se relaten as diferencias sociais e de xénero na Grecia Antiga		
CA3.7 - Valorar, protexer e conservar o patrimonio artístico, histórico e cultural como fundamento da identidade colectiva local, autonómica, nacional, europea e universal, considerándoo un ben para o gozo recreativo e cultural e un recurso para o desenvolvemento dos pobos.	Creación dun documento con imaxes e descrición da importancia do coidado dos bens materiais da Historia Antiga		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Tecnoloxías da información. Manexo e utilización de dispositivos, aplicacións informáticas e plataformas dixitais. Procura, tratamento da información e elaboración de coñecemento. Uso seguro das redes de comunicación. Lectura crítica de información. - Condicionantes xeográficos e interpretacións históricas do xurdimento das civilizacións. As grandes rutas comerciais e as estratexias polo control dos recursos: talasocracias e imperios, conquista e colonización. - Violencia e conflitos armados. O crecemento dos exércitos e a evolución do armamento desde os hoplitas. Os civís durante as guerras. - Complexidade social e nacemento da autoridade. Desigualdade social e disputa polo poder na Prehistoria e a Antigüidade. O caso galego desde a sociedade castrexa ao reino svevo. - As persoas invisibilizadas da historia: mulleres, escravos e estranxeiros. Marxinación, segregación, control e submisión na historia da humanidade. Personaxes femininos na historia. A resistencia á opresión. - A organización política do ser humano e as formulacións estatais no mundo antigo: democracias, repúblicas, imperios e reinos. Evolución da teoría do poder. - As raíces clásicas da cultura occidental. A construción das identidades culturais, da idea de Europa, e do eurocentrismo, a través do pensamento e da arte. A influencia das civilizacións xudía e islámica na cultura europea. - O papel da relixión na organización social, a lexitimización do poder e a formación de identidades: politeísmo, monoteísmo e o xurdimento das grandes relixións. - A transformación humana do territorio e a distribución desigual dos recursos e do traballo. Evolución dos sistemas económicos, dos ciclos demográficos, dos modos de vida e dos modelos de organización social. A loita pola supervivencia e o status social na Prehistoria e na Antigüidade. - Interpretación do territorio e da paisaxe. A cidade e o mundo rural ao longo da historia: polis, urbes, cidades, vilas e aldeas. A pegada humana e a protección do patrimonio ambiental, histórico, artístico e cultural. - España e Galicia no tempo e a súa conexión cos grandes procesos da historia da humanidade. O legado histórico e o acervo cultural na formación das identidades colectivas. - Alteridade: respecto e aceptación «do outro». Comportamentos non discriminatorios e contrarios a calquera

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - actitude diferenciadora e segregadora. - Igualdade de xénero. Manifestacións e condutas non sexistas. - Seguridade viaria e mobilidade segura, saudable e sustentable. O espazo público.

UD	Título da UD	Duración
11	A civilización romana. Un imperio mundial	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.5 - Identificar os principais problemas, retos e desafíos aos que se enfrontou a humanidade ao longo da historia, os cambios producidos, as súas causas e consecuencias, así como os que, na actualidade, debemos formular e resolver arredor dos Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable.	Identifica os elementos da civilización romana e das súas provincias.	PE	80
CA2.4 - Identificar e interpretar a conexión de España e Galicia cos grandes procesos históricos da época antiga, valorando o que supuxeron para a súa evolución e sinalando as achegas dos seus habitantes ao longo da historia.	Identifica as pegadas de Roma en Hispania e Gallaecia		
CA1.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Elabora unha liña temporal	TI	20
CA1.3 - Incorporar e utilizar adecuadamente termos, conceptos e acontecementos relacionados coa xeografía, a historia e outras disciplinas das ciencias sociais, a través de intervencións orais, textos escritos e outros produtos, mostrando formulacións orixinais e propostas creativas.	Responde preguntas sobre fontes históricas directas		
CA2.5 - Representar adecuadamente información histórica a través de diversas formas de representación gráfica, cartográfica e visual.	Analiza documentos históricos correctamente.		
CA2.6 - Identificar, interpretar e analizar os mecanismos que regularon a convivencia e a vida en común ao longo da historia, desde a orixe da sociedade ás distintas civilizacións que se foron sucedendo, sinalando os principais modelos de organización social, política, económica e relixiosa que se foron xestando.	Elabora un eixe cronolóxico con amplitude de coñecementos.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.7 - Situar o nacemento e desenvolvemento de distintas civilizacións e situalas no espazo e no tempo, integrando os elementos históricos, culturais, institucionais e relixiosos que as conformaron, explicando a realidade multicultural xerada ao longo do tempo e identificando as súas achegas máis relevantes á cultura universal.	Elaboración dun cadro comparativo da cultura, a relixión, a economía, a política, a sociedade de Roma		
CA2.8 - Relacionar as culturas e civilizacións que se desenvolveron ao longo da historia antiga, coas diversas identidades colectivas que se foron construindo ata a actualidade, reflexionando sobre os múltiples significados que adoptan e as achegas de cada unha delas á cultura humana universal.	Explicación breve sobre as achegas romanas á cultura occidental		
CA3.5 - Valorar a diversidade social e cultural, argumentando e intervindo en favor da inclusión, así como rexeitando e actuando en contra de calquera actitude ou comportamento discriminatorio baseado en estereotipos.	Analiza criticamente os conceptos de romano-latinidade		
CA3.6 - Argumentar e intervir sobre a igualdade real de homes e mulleres actuando en contra de calquera actitude e comportamento discriminatorio por razón de xénero.	Elaboración dun traballo sobre a igualdade social e de xénero na Roma Antiga		
CA3.7 - Valorar, protexer e conservar o patrimonio artístico, histórico e cultural como fundamento da identidade colectiva local, autonómica, nacional, europea e universal, considerándoo un ben para o gozo recreativo e cultural e un recurso para o desenvolvemento dos pobos.	Expresión oral sobre a igualdade na construción da sociedade e da cultura occidental		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Tecnoloxías da información. Manexo e utilización de dispositivos, aplicacións informáticas e plataformas dixitais. Procura, tratamento da información e elaboración de coñecemento. Uso seguro das redes de comunicación. Lectura crítica de información. - Condicionantes xeográficos e interpretacións históricas do xurdimento das civilizacións. As grandes rutas comerciais e as estratexias polo control dos recursos: talasocracias e imperios, conquista e colonización. - Violencia e conflitos armados. O crecemento dos exércitos e a evolución do armamento desde os hoplitas. Os civís durante as guerras. - Complexidade social e nacemento da autoridade. Desigualdade social e disputa polo poder na Prehistoria e a Antigüidade. O caso galego desde a sociedade castrexa ao reino svevo. - As persoas invisibilizadas da historia: mulleres, escravos e estranxeiros. Marxinación, segregación, control e submisión na historia da humanidade. Personaxes femininos na historia. A resistencia á opresión. - A organización política do ser humano e as formulacións estatais no mundo antigo: democracias, repúblicas, imperios e reinos. Evolución da teoría do poder. - As raíces clásicas da cultura occidental. A construción das identidades culturais, da idea de Europa, e do eurocentrismo, a través do pensamento e da arte. A influencia das civilizacións xudía e islámica na cultura europea. - O papel da relixión na organización social, a lexitimización do poder e a formación de identidades: politeísmo, monoteísmo e o xurdimento das grandes relixións. - A transformación humana do territorio e a distribución desigual dos recursos e do traballo. Evolución dos sistemas económicos, dos ciclos demográficos, dos modos de vida e dos modelos de organización social. A loita pola

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - supervivencia e o status social na Prehistoria e na Antigüidade. - Interpretación do territorio e da paisaxe. A cidade e o mundo rural ao longo da historia: polis, urbes, cidades, vilas e aldeas. A pegada humana e a protección do patrimonio ambiental, histórico, artístico e cultural. - España e Galicia no tempo e a súa conexión cos grandes procesos da historia da humanidade. O legado histórico e o acervo cultural na formación das identidades colectivas. - Alteridade: respecto e aceptación «do outro». Comportamentos non discriminatorios e contrarios a calquera actitude diferenciadora e segregadora.

UD	Título da UD	Duración
12	Hispania na aintigüidade. Un mosaico cultural	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	É quen de identificar as características básicas de latinidade na Hispania e na Gallaecia	PE	80
CA2.4 - Identificar e interpretar a conexión de España e Galicia cos grandes procesos históricos da época antiga, valorando o que supuxeron para a súa evolución e sinalando as achegas dos seus habitantes ao longo da historia.	Comprende a historia de España e de Galicia.		
CA2.6 - Identificar, interpretar e analizar os mecanismos que regularon a convivencia e a vida en común ao longo da historia, desde a orixe da sociedade ás distintas civilizacións que se foron sucedendo, sinalando os principais modelos de organización social, política, económica e relixiosa que se foron xestando.	Comprende os procesos bélicos e pacíficos da historia.	TI	20
CA2.8 - Relacionar as culturas e civilizacións que se desenvolveron ao longo da historia antiga, coas diversas identidades colectivas que se foron construindo ata a actualidade, reflexionando sobre os múltiples significados que adoptan e as achegas de cada unha delas á cultura humana universal.	Analiza a relación entre indíxenas hispanos e romanización, así coma hispanorromanos con suevos e visigodos		
CA3.7 - Valorar, protexer e conservar o patrimonio artístico, histórico e cultural como fundamento da identidade colectiva local, autonómica, nacional, europea e universal, considerándoo un ben para o gozo recreativo e cultural e un recurso para o desenvolvemento dos pobos.	Recoñece o valor patrimonial da cultura latina conservada e a importancia da súa conservación		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

Contidos

- Tecnoloxías da información. Manexo e utilización de dispositivos, aplicacións informáticas e plataformas dixitais. Procura, tratamento da información e elaboración de coñecemento. Uso seguro das redes de comunicación. Lectura crítica de información.
- Condicionantes xeográficos e interpretacións históricas do xurdimento das civilizacións. As grandes rutas comerciais e as estratexias polo control dos recursos: talasocracias e imperios, conquista e colonización.
- Complexidade social e nacemento da autoridade. Desigualdade social e disputa polo poder na Prehistoria e a Antigüidade. O caso galego desde a sociedade castrexa ao reino svevo.
- As persoas invisibilizadas da historia: mulleres, escravos e estranxeiros. Marxinación, segregación, control e submisión na historia da humanidade. Personaxes femininos na historia. A resistencia á opresión.
- A organización política do ser humano e as formulacións estatais no mundo antigo: democracias, repúblicas, imperios e reinos. Evolución da teoría do poder.
- As raíces clásicas da cultura occidental. A construción das identidades culturais, da idea de Europa, e do eurocentrismo, a través do pensamento e da arte. A influencia das civilizacións xudía e islámica na cultura europea.
- O papel da relixión na organización social, a lexitimización do poder e a formación de identidades: politeísmo, monoteísmo e o xurdimento das grandes relixións.
- A transformación humana do territorio e a distribución desigual dos recursos e do traballo. Evolución dos sistemas económicos, dos ciclos demográficos, dos modos de vida e dos modelos de organización social. A loita pola supervivencia e o status social na Prehistoria e na Antigüidade.
- Interpretación do territorio e da paisaxe. A cidade e o mundo rural ao longo da historia: polis, urbes, cidades, vilas e aldeas. A pegada humana e a protección do patrimonio ambiental, histórico, artístico e cultural.
- España e Galicia no tempo e a súa conexión cos grandes procesos da historia da humanidade. O legado histórico e o acervo cultural na formación das identidades colectivas.
- Significado e función das expresións artísticas e culturais nas distintas civilizacións. Diversidade e riqueza cultural. Respecto e conservación do patrimonio material e inmaterial.
- Conservación e defensa do patrimonio histórico, artístico e cultural.

4.1. Concrecións metodolóxicas

A metodoloxía usada á hora de traballar neste curso os contidos da materia debe permitir que o alumnado adquira o coñecemento dos feitos e fenómenos xeográficos e históricos nun sentido amplo co fin de que poida establecer relacións e detectar as repercusións que estes tiveron no seu momento e aínda teñen no presente. Unha vantaxe da materia é que o alumnado adoita a ter coñecementos previos por experiencias vividas, polo que é preciso aproveitálos co gallo de favorecer que siga construíndo a súa aprendizaxe.

As unidades temáticas do curso poden abordarse desde unha perspectiva cronolóxica ou transversal, en función dos obxectivos didácticos e as situacións de aprendizaxe propostas, incidindo na contextualización histórica e xeográfica desde un enfoque multicausal e desde unha perspectiva de estudo comparado. Para iso, pódense priorizar contidos e ir ao esencial.

Adoptarse unha metodoloxía activa e participativa, na que o alumnado constrúa o seu propio coñecemento. Fomentarase o emprego de metodoloxías abertas, flexibles e activas que poñan ao alumnado no reto de resolver as tarefas encomendadas que conduzan a aumentar o seu interese, a súa motivación e a súa autonomía. De aí que se poidan adoptar neste curso diversos métodos como a clase invertida; aprendizaxe baseada no xogo ou baseada nun problema, etc.

Diversificar as metodoloxías segundo a Unidade a traballar, ademais de romper coa rutina, contribuirá a que o docente teña maior perspectiva de coñecemento do alumnado nas diferentes facetas e a detectar tamén as dificultades de aprendizaxe que aparezan e a adoptar

os mecanismos de reforzo axeitados (seleccionando tarefas, regulando a esixencia,...). Por medio de actividades como a simulacións de feitos históricos ou de personaxes; investigacións sobre temas curriculares; redacción de pequenos comentarios históricos e artísticos; exposicións orais; debates, etc., foméntase a iniciativa, a creatividade e o emprendemento do alumnado propiciando que se sinta parte activa do proceso de ensinanza-aprendizaxe.

O uso de mecanismos como a formulación de interrogantes, tormenta de ideas, debates, recreación de feitos, poñerse "en situación de" posibilitan o intercambio de información, o desenvolvemento dun pensamento crítico e a creación dun criterio persoal ou xuízo de valor que conduce á madurez e desenvolvemento do alumnado.

Adoptaranse nalgunha unidade dinámicas de grupo (constrúe unha historia, adiviña quen son, resolve e soluciona,...) xa que a aprendizaxe entre iguais é moi útil. Poden deseñarse tarefas a desenvolver de xeito individual, pequeno grupo ou gran grupo buscando o maior rendemento do alumnado e unha maior interacción entre eles. A posta en común do traballado contribuirá á comprensión dos contidos.

Buscando a interrelación de fenómenos xeográficos e históricos e a captación do interese do alumnado, realizaranse pequenas investigacións sobre a realidade xeográfica e o patrimonio artístico da contorna, que lle servirán tamén para valorar a riqueza do patrimonio máis próximo. Por outro lado, é recomendable establecer unha diversificación dos itinerarios de aprendizaxe, así como o uso de criterios de flexibilidade que permitan poñer en acción propostas e iniciativas educativas que favorezan a inclusión. Empregaranse distintas estratexias que teñan en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado co fin de que adquiran autonomía e aprendan por si mesmos.

Así mesmo, procurarase dar á materia un enfoque multidisciplinar, tratando de establecer relacións con outras materias e de coordinarnos con outros docentes que impartan materia no grupo.

En definitiva, desenvolvendo unha metodoloxía activa, participativa e creativa tratarase de fuxir das clases maxistras, que non posibilitan o coñecemento das capacidades reais do alumnado, as súas habilidades, destrezas e intereses. Porén, a exposición da profesora será esencial, sobre todo, para abordar aqueles contidos conceptuais de maior dificultade.

Por último, debemos contemplar a posibilidade de que neste curso que comeza haxa que desenvolver un ensino non presencial ou semipresencial debido ás diferentes circunstancias de adaptación que precise o alumnado.

Se se dera este caso, o Departamento poderá impartir as clases por medios telemáticos. As tarefas, vídeos, resumos e demais materiais estarán a disposición do alumnado na plataforma online a través da Aula Virtual.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Libro de texto: Xeografía e Historia 1 ESO (Obradoiro), Construindo Mundos, Obradoiro, VVAA, 2022, Ed. Santillana, ISBN: 9788491854241
Material elaborado polo docente: apuntamentos, resumos, fichas de actividades, presentación con imaxes...
Caderno ou cartafol de traballo do alumnado

Recursos online: Aula Virtual do Centro, páxinas web relacionadas coa materia, material audiovisual, xogos históricos
Material funxible
Novelas históricas, novelas gráficas, comics, libros de consulta especializados, cine ou documentais
Prensa escrita

Na actualidade posuímos moitos recursos pedagóxicos para cada momento didáctico ou metodoloxía a empregar.

O libro de texto é un apoio para o profesorado e para o alumnado. Porén, o profesorado determinará e xestionará o seu emprego posto que no manual de Xeografía e Historia de 1º da ESO existen unidades didácticas que non se adaptan completamente ao novo currículo e hai un número importante de contidos do currículo que non se recollen no libro.

Ademais do libro de texto, empregárase material complementario elaborado pola docente : apuntamentos, fichas de actividades, presentacións con imaxes, ...

O alumnado deberá ter un caderno de traballo no que se recollan as tarefas de xeito ordenado e con boa presentación. Dito caderno, que será revisado de forma periódica pola profesora, reflexará o traballo da alumna/o e os seus progresos.

Ademais, cómpre destacar os recursos que se ofrecen a través da Aula Virtual que poden realizarse e entregarse a través da plataforma. Esta plataforma dixital permite ao docente plantexar diferentes tipos de tarefas avaliábeis e adaptábeis aos contidos que se están a impartir e posibilita que o alumnado se comunique co profesorado, consulte dúbidas, etc.

Na curso da Aula Virtual da materia recollerase o material traballado na aula : apuntamentos, actividades, presentacións de imaxes,...

No presente o emprego das TIC é fundamental, porén, o docente será selectivo no seu uso, e trasladará o alumnado a necesidade dun emprego responsable das mesmas.

As novelas ou o cine que tratan algún dos aspectos do currículo de terceiro adoitan ser un material moi atractivo para afondar e comprender os contidos, e adoitan espertar gran interese entre o alumnado. Poden traballarse na súa totalidade ou parcialmente.

Así mesmo, nalgunha ocasión poden usarse xogos históricos porque adoitan ser do agrado do alumnado.

Por outro lado, resulta moi interesante planificar traballos de carácter manual, elaborados con material funxible - exemplo : os pósteres ou murais temáticos -, que contribuirán a desenvolver a creatividade e outras destrezas entre o alumnado.

Nesta materia abórdanse temas que, en grande medida, están de actualidade como a globalización, a crise enerxética, o medio ambiente, as migracións, a democracia, a loita das mulleres polos seus dereitos ...etc, polo que recurrir á prensa é unha boa opción para que o alumnado conecte coa realidade.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Ao comezo de curso farase unha proba diagnóstica inicial para coñecer o nivel de competencia e a capacidade das alumnas/os. Dita proba tratará sobre aspectos elementais da asignatura que previsiblemente o alumnado debería controlar ao acabar 6º de EP.

A proba de avaliación inicial consistirá na realización de cuestións curtas e longas, definición de termos, preguntas tipo test, textos para completar, análise de documentos, localización en mapas, etc.

A proba de avaliación inicial permitirá analizar as diferenzas académicas entre o alumnado co fin de proxectar medidas para atender á diversidade da aula. Estableceranse Medidas de reforzo para atender dificultades de aprendizaxe e deseñaranse actividades de ampliación de coñecementos, destinadas ao alumnado con altas capacidades intelectuais.

Ademais desta proba inicial, é necesario comprobar, ao comezo de cada unidade, que coñecementos previos posúe o alumnado sobre a mesma. Realizarase, polo tanto, unha actividade inicial na primeira sesión de cada unidade, que poderá ser unha enquisa, unha tormenta de ideas, a visualización dun fragmento de vídeo, observación de gráficos, comparación de debuxos, pinturas, fotografías, etc.

Esta actividade inicial permitirá tamén comprobar o interese que teñen as alumnas/os sobre o tema, así como precisar máis a metodoloxía e axustar a proposta de tarefas plantexadas para a unidade en función dos resultados.

A proba de avaliación inicial e as actividades iniciais realizadas ao comezo das unidades didácticas non se terán en conta para establecer a cualificación do alumnado.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8	UD 9	UD 10
Peso UD/ Tipo Ins.	10	10	10	5	5	10	5	10	10	10
Proba escrita	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80
Táboa de indicadores	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20

Unidade didáctica	UD 11	UD 12	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	10	5	100
Proba escrita	80	80	80
Táboa de indicadores	20	20	20

Criterios de cualificación:

A avaliación do curso establécese segundo o proceso de avaliación continua e criterios de ponderación a varios niveis. Establécese unha ponderación por unidades didácticas, cada unha delas ten un peso específico no global do curso. Os instrumentos de avaliación, probas escritas e táboa de indicadores, réxense por uns criterios de puntuación e así mesmo de ponderación.

O curso de primeiro comprende 24 C.A e 12 U.D. As probas escritas contan o 80% e as táboas de indicadores un 20%.

A avaliación detectará as dificultades e incorporará as medidas de ampliación, enriquecemento, reforzo ou adaptación necesarias con diferentes instrumentos. A avaliación inicial determinará os coñecementos previos d@ alumn@s. A avaliación formativa determinará o proceso de ensinanza- aprendizaxe. A avaliación sumativa contrastará a eficacia do proceso educativo (obxectivos conseguidos, promoción d@ alumn@).

Os criterios de cualificación e de promoción da materia de Xeografía e Historia de 1º da ESO son os seguintes:

A nota de cada avaliación, comporase en base non só os coñecementos da materia en si, senón tamén ao traballo realizado na clase, así como a entrega das tarefas encomendadas. Terase tamén en conta o progreso e mellora na adquisición de competencias.

-O 80% da nota final de cada unha das tres avaliacións corresponderá á nota media de dous exames parciais con preguntas sobre as unidades didácticas con diverso formato (de desenvolver; de relacionar, de analizar documentos, de definicións,...). Nas probas se especificará o valor de cada pregunta.

-O 20% restante da nota de cada avaliación corresponderá á táboa de indicadores, que comprenderá todas as tarefas e aspectos procedimentais que se encomenden ao alumnado (preguntas curtas e longas de desenvolver; resumos, esquemas, mapas conceptuais; análise guiada de documentos; investigacións; exposicións, etc).

Farase un seguimento do traballo da alumna/o, no que se observará a entrega en prazo e forma, a calidade e as correccións da profesora.

Para superar a avaliación deberase acadar unha nota de 5 puntos, pero se a nota é inferior, realizarase un plan de recuperación do trimestre.

-Para a cualificación final de curso terase en conta o peso porcentual ou ponderado das unidades de cada avaliación:
Nota final = [(Nota 1ª aval. x 30) + (Nota 2ª aval. x 35) + (Nota 3ª aval. x 35)] / 100.

- Antes de rematar a Terceira Avaliación o alumnado non apto (nota inferior a 5 puntos) realizará un plan de recuperación final a finais do terceiro trimestre contando a nota do plan de recuperación final e, de ser o caso, a/s da/s avaliación/s aprobada/s. Para aprobar deben obterse 5 puntos.

- Redondearanse as notas á alza a partir do medio punto.

-Copiar nun exame suporá anulalo e cualificalo cun 0.

-Deberase presentar xustificante médico ás probas non presentadas, se non deberá recuperarse na seguinte avaliación ou na proba de recuperación final.

Criterios de recuperación:

O alumnado que non supere unha avaliación (nota inferior a 5) levará a cabo un plan de recuperación trimestral: realizará unha proba de recuperación e fichas de reforzo. Na nota da recuperación trimestral asígnase un 80% á proba e un 20% ao traballo. A proba será ao comezo do seguinte trimestre excepto na 3ª avaliación realizándose ao final.

O profesorado guiará a preparación das probas.

Haberá un plan de recuperación final a finais do terceiro trimestre, cunha proba de recuperación final e coa entrega de tarefas (tarefas 20% da nota da avaliación e exame de recuperación da avaliación 80% da nota da avaliación).

A proba de recuperación final consistirá nun exame con preguntas semellantes ás do curso. Nela o alumnado deberá acadar os contidos mínimos.

Para aquel alumnado que suspendera unha ou dúas avaliacións, calcularase a nota da materia coa nota ou notas resultantes do plan de recuperación final e a da/s avaliación/s aprobadas. Se se teñen todas as avaliacións suspensas se contabilizarán as notas de cada parte avaliada (80% exame de recuperación de cada avaliación e 20% tarefas de cada avaliación). Para aprobar deberanse obter 5 puntos.

O alumnado deberá xustificar a ausencia a todas as probas do curso.

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

O artigo 51 da Orde do 8 de setembro de 2021 establece o Plan de reforzo para o alumnado de educación secundaria obrigatoria que pase de curso con materias sen superar. No mesmo indícase que o alumnado deberá seguir un plan de reforzo en cada unha das materias non superadas, destinado á súa recuperación e á súa superación.

O plan de reforzo será elaborado polo profesorado que imparte a materia que a alumna ou o alumno teñan pendente de superar, baixo as directrices do correspondente departamento didáctico e co coñecemento do profesorado titor, e terá como referentes os obxectivos da materia e a contribución á adquisición das competencias. Igualmente, será un plan que se adapte ás particularidades de cada alumna ou alumno destinatarios. O departamento didáctico velará pola realización do plan por parte da alumna ou do alumno.

O plan de reforzo debe incluír, cando menos:

a) Identificación da alumna ou do alumno.

b) Información relevante sobre a materia ou as materias sen superar.

c) Currículo para desenvolver, con especificación dos criterios de avaliación.

- d) Estratexias metodolóxicas que se utilizarán no seu desenvolvemento.
- e) Recursos necesarios para o seu desenvolvemento.
- f) Tarefas para realizar, coa debida temporalización.
- g) Seguimento e avaliación.
- h) Acreditación da información á familia.

ORGANIZACIÓN das actividades de seguimento, recuperación e avaliación da MATERIA PENDENTE

As/os alumnas/os coa asignatura pendente do curso anterior serán distribuídos por cursos e asignados ás profesoras do departamento que lles imparten clase, que se encargarán de entregar, corrixir e calificar os boletíns e as probas. As calificacións aparecerán na primeira avaliación, segunda, terceira e final.

O alumnado coa materia pendente que non supere a materia ao calcular a media das cualificacións trimestrais, realizará unha proba de recuperación final no mes de xuño.

Para obter un resultado positivo, o alumnado que ten a materia pendente do curso anterior, seguirá o Plan de Seguimento, recuperación e avaliación da materia pendente desta programación.

PLAN de seguimento, recuperación e avaliación da materia pendente de XEOGRAFÍA E HISTORIA de 1ºESO

O alumnado coa materia pendente do curso anterior será convocado ao inicio do curso co fin de informalo sobre o plan de recuperación.

Este consistirá na elaboración dun boletín de exercicios relativos aos contidos xeográficos e históricos da asignatura, que será entregado pola profesora a comezo de curso. Ademais da entrega do Boletín, o alumnado coa materia pendente realizará probas escritas, nas que se lle farán preguntas sobre os exercicios do boletín.

O alumnado entregará exercicios do boletín e realizará unha proba escrita en cada trimestre.

As actividades dos boletíns deberán ser entregadas antes das datas estipuladas para proceder a súa corrección antes das probas. As preguntas do boletín se basearán no currículo de todo o curso que estea pendente.

A cualificación da materia pendente por trimestre será a seguinte :

- O 80% da nota corresponderá á proba escrita.
- O 20% restante corresponderá á valoración dos exercicios dos boletíns.

Tras examinarse da Terceira Avaliación, farase a media ponderada das cualificacións trimestrais. O alumnado que non superou a materia - a media das avaliacións trimestrais é inferior a 5- terá unha proba de recuperación final en xuño.

A cualificación mínima para superar a proba de recuperación final será 5 puntos.

O alumno/a será guiado durante o curso de forma periódica pola profesora, o que permitirá realizar un seguimento do seu traballo e aclarar as dúbidas que teña @ alumn@.

Ademais, o alumnado terá a posibilidade de seguir orientacións, reforzo e apoio a través da Aula Virtual ou da Páxina Web do instituto no apartado do Departamento de Xeografía e Historia.

Os exercicios do Boletín deberán entregarse antes das seguintes datas :

- 1º Trimestre: 20 outubro
- 2º Trimestre : 16 febreiro
- 3º Trimestre : 16 maio

As probas trimestrais celebraranse nas seguintes datas :

- 1º trimestre : 3 novembro
- 2º trimestre : 1 marzo
- 3º trimestre: 31 maio

A proba de recuperación final de xuño realizarase na seguinte data :

7 de xuño

O alumnado asinará documentos de entrega e recepción dos exercicios do boletín e da entrega das probas nas datas

indicadas máis arriba.

En caso de que o alumnado non se presente ás probas de avaliación, só poderá repetilas con xustificante médico. De non ser así, deberá esperar á proba de recuperación final.

6. Medidas de atención á diversidade

As medidas de atención á diversidade dábanse en dous niveis:

-Ao alumnado de altas capacidades proporcionaráselle tarefas de ampliación e afondamento. Ditas actividades poden ir sendo cada vez máis complexas segundo as necesidades pero sempre terán un compoñente motivador para evitar que dito alumnado decaia no seu esforzo.

-Para o alumnado con dificultades de aprendizaxe levarase a cabo un traballo de reforzo e recuperación cunha proposta de material de traballo adaptado para facerllo máis comprensible. Deste xeito o alumnado con dificultades pode decatarse dos seus logros e automotívase máis.

Plantexaranse medidas de reforzo para o alumnado que teña dificultades, de acordo coas súas necesidades concretas. En función destas, adaptaremos a metodoloxía (traballo cooperativo, reforzo individual...) de forma que o docente poida atender a ritmos, capacidades e niveis diferentes, favorecendo así que o alumnado acade un nivel mínimo nas súas capacidades lingüísticas e sociais. O material a empregar pode ser unha adaptación do libro de texto seleccionando contidos e tarefas ou un caderno de traballo cos contidos adaptados elaborado polo docente co asesoramento do Departamento de Orientación.

As medidas ordinarias de atención á diversidade responden ás instrucións da Orde do 8 de setembro de 2021 que regula a atención á diversidade do alumnado na que se indica que, en coordinación co profesorado titor e o departamento de Orientación, deseñárase unha avaliación inicial que facilite a detección das necesidades do alumnado. As medidas de atención á diversidade serán as seguintes:

1. Adaptación dos graos de consecución dos criterios de avaliación.
2. Gradación da dificultade das actividades de aprendizaxe.
3. Actividades diversas e variadas adaptadas aos distintos ritmos de aprendizaxe.
4. Materiais e recursos diversificados e inclusivos (DUA) que se adapten ás necesidades individualizadas do alumnado.
5. Actividades de reforzo e consolidación.
6. Traballo colaborativo.
7. Procedementos e Instrumentos de avaliación variados e individualizados.
8. Flexibilidade nos tempos de realización de tarefas e probas.
9. Retroalimentación ao alumnado sobre o seu proceso de aprendizaxe.

Poderá contarse nalgún caso concreto con profesorado de apoio na aula, que irá destinado principalmente ao alumnado NEE.

A Orde do 25 de xaneiro de 2022, pola que se actualiza a normativa de avaliación na educación secundaria obrigatoria, establece que cando un alumno ou alumna presente dificultades á hora de seguir a materia durante todo o curso ou parte del, se lle realizará un plan específico de reforzo na materia.

Contéplase un Plan específico personalizado para o alumnado de educación secundaria obrigatoria que permaneza un ano máis no mesmo curso.

En cumprimento do artigo 52 da Orde do 8 de setembro de 2021 pola que se desenvolve o Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado, o equipo docente coordinado polo profesorado titor elaborará un plan específico personalizado que ten como finalidade adaptar as condicións curriculares ás necesidades da alumna ou do

alumno, para tratar de superar as dificultades detectadas.

O plan específico personalizado incluírá, cando menos:

- a) Identificación da alumna ou do alumno.
- b) Relación das necesidades educativas que motivaron a repetición do curso.
- c) Medidas ordinarias aplicadas no curso anterior.
- d) Estratexias metodolóxicas que se utilizarán no seu desenvolvemento.
- e) Recursos necesarios para o desenvolvemento do plan.
- f) De ser o caso, oferta de medidas extraordinarias.
- g) Acreditación da información á familia.

*Actuacións co alumnado que recibe Atención Domiciliaria

No caso do alumnado en atención domiciliaria, o profesorado traballará c@s alumn@s a través da Aula Virtual e do profesor de Atención Domiciliaria- en caso de dispoñer da axuda deste docente- .

Os criterios de avaliación serán os mesmos que os dos alumnos que están no curso de referencia. Os exames faranse en presenza do profesorado de Atención Domiciliaria, que será o encargado de que se cumpran as garantías de obxectividade e autonomía de realización das probas.No caso de non contar coa axuda deste docente, as probas subiranse á Aula Virtual na data e hora fixadas, e a profesora conectarase co alumnado a través da plataforma Webex para supervisar o exame.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.1 - Educación cívico-social			X					
ET.2 - Educación ambiental	X	X	X	X	X			
ET.3 - Educación para a igualdade						X	X	X
ET.4 - Emprendemento					X			
ET.5 - Comprensión lectora, oral e escrita							X	X
ET.6 - Obxectivos do Desenvolvemento Sostible	X	X	X	X	X			
ET.7 - Educación para a paz						X	X	X
ET.8 - Educación para o consumidor		X	X	X	X			

	UD 9	UD 10	UD 11	UD 12
ET.1 - Educación cívico-social				

	UD 9	UD 10	UD 11	UD 12
ET.2 - Educación ambiental				
ET.3 - Educación para a igualdade	X	X	X	X
ET.4 - Emprendemento				
ET.5 - Comprensión lectora, oral e escrita	X	X	X	X
ET.6 - Obxectivos do Desenvolvemento Sostible				
ET.7 - Educación para a paz	X	X	X	X
ET.8 - Educación para o consumidor				

Observacións:

Abordaranse todos os elementos transversais, prestando atención especial á comprensión lectora e a expresión oral e escrita pois o alumnado deberá realizar exposicións orais, ler en diferentes formatos e redactar resumos, opinións, textos, comentarios xeográficos e históricos, etc.

Así mesmo, traballarase de maneira prioritaria a educación cívica, a igualdade, o coidado do medio ambiente, educación para paz, os Obxectivos do Desenvolvemento Sostible...posto que gran parte dos temas do Currículo xiran arredor destes aspectos.

A educación cívico- social é de vital importancia. Fomentarse o respecto e a tolerancia en todos os ámbitos.

A comunicación audiovisual traballarase nas unidades, empregándose como apoio da práctica docente e para contribuír ao desenvolvemento das competencias das TIC do alumnado.

Como tema transversal inclúese a comunicación posto que se realizarán debates. Nos debates velarase para que se cumpran as normas de respecto cara as opinións diferentes ás de un, contribuíndo a desenvolver unha actitude cívica e a asunción dos valores constitucionais e democráticos.

O emprendemento tamén é unha competencia moi relevante. Buscarase que o alumnado faga propostas e teña unha actitude participativa no traballo da aula.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Visitas a exposicións e museos	complementaria	X	X	X
Asistencia a charlas	complementaria	X	X	X
Excursións de interese didáctico	complementaria	X	X	X

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Roteiros didácticos	complementaria	X	X	X
Proxección de cine de interese para a materia	complementaria	X	X	X
Asistencia a representacións teatrais	complementaria	X	X	X

Observacións:

As actividades complementarias resultan moi atractivas para o alumnado : sae da rutina, socializa con outros iguais, desenvolve a súa creatividade, motívase,...Así mesmo , este tipo de actividades contribúen a afondar nos contidos do currículo, facilitando a súa comprensión, e a comprobar a súa aplicación real.

As actividades complementarias irán acompañadas dun plan de traballo que debe realizar o alumnado :

-Informaráselle previamente ao alumnado na aula en que consiste a actividade. Durante a actividade propiamente dita deberá realizar unha ficha de traballo. Posteriormente na aula correxirase a ficha e preguntaráselle aos alumn@s sobre a experiencia.

As actividades complementarias non están concretadas e se irán perfilando segundo as necesidades do curso.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
Avalía e xulga en función dos criterios da programación
Aplica criterios de avaliación coñecidos e claros
Revisa a realización das tarefas propostas
A selección e temporalización dos contidos e actividades foi axustada
Os criterios de avaliación e cualificación foron claros
Os contidos e actividades relacionáronse cos intereses do alumnado
As actividades foron variadas e motivadoras
A temporalización foi adecuada
Realizouse a avaliación inicial
Os criterios de cualificación foron axustados

Metodoloxía empregada
Emprega variedade de recursos
É innovador/a
Empregáronse diferentes instrumentos de avaliación
Medidas de atención á diversidade
Ofrece oportunidades de recuperación
Os obxectivos didácticos están ben formulados
Clima de traballo na aula
Crea ambiente de aprendizaxe
Motiva ao alumnado
É ordenado nas explicacións
Resolve dúbidas
Coordinación co resto do equipo docente e coas familias ou as persoas titoras legais
Planifica leccións, ensina e avalía
Outros
Demostra coñecemento da materia
Explica con claridade
Valora o esforzo
Sabe dirixir as clases
Cumpriu co horario de clase
Valoración xeral da materia

Descrición:

No tocante á avaliación da práctica docente, realizarase unha enquisa que versará sobre os coñecementos, motivación, metodoloxía, avaliación, puntualidade e xestión da aula. Esta enquisa será proporcionada ao alumnado ao remate do curso. Os resultados contribuirán a mellorar a práctica docente.

Así mesmo, avaliarase o proceso do ensino para o cal dispónse dun cuestionario de autoavaliación cos indicadores de logro puntuables nunha escala de 0 a 10. No cuestionario analizarase a programación (obxectivos, contidos e temporalización, criterios de avaliación e programación), o desenvolvemento da programación (contidos, actividades, distribución do tempo, recursos...) e a avaliación (avaliación inicial, instrumentos axeitados, criterios de cualificación acertados...).

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

O profesorado fará de xeito contínuo o seguimento da programación tendo en conta a súa temporalización, os criterios de avaliación, contidos a impartir, metodoloxía, etc....co fin de axustar e incluso modificar aqueles aspectos didácticos que crea necesarios para que dita programación resulte máis real, aplicable e operativa.

Realizarase un seguimento da programación e da práctica docente a través da aplicación Proens por avaliación trimestral, recolléndose datos sobre a temporalización, os axustes dos Criterios de Avaliación, os instrumentos de avaliación, a ponderación dos mesmos, etc.. Toda esta información xunto coa referida aos contidos, metodoloxía, avaliación, etc., será valorada polo docente e os/as membros do Departamento indicando, sobre todo, as posibles razóns das dificultades do desenvolvemento da programación (polo clima da aula, recursos, diversidade de alumnado, etc.). De todo isto se elaborará un informe detallado nas actas do departamento.

Para avaliar o proceso de ensino deben empregaranse os indicadores de logro establecidos na programación e comprobar o seu grao de cumprimento.

Finalmente, nas memorias de final de curso do Departamento recolleranse as propostas de mellora que fosen necesarias poñer en práctica nos cursos sucesivos, procurando ir axustando a programación á temporalidade e á realidade.

9. Outros apartados